

Motion till riksdagen 2010/11:N346

av **Andreas Norlén m.fl. (M)**

Åtgärder för att värna patent

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbättrad rådgivning till forskare och uppfinnare i patentfrågor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av de ekonomiska förutsättningarna för att försvara patent vid konflikter med stora företag.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av parternas kostnader i patentprocesser.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade möjligheter att väcka åtal för patentintrång.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om polisens och åklagarväsendets arbete med patentintrång.¹

¹ Yrkande 5 hänvisat till JuU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Regeringen ökar satsningarna på svensk forskning med mångmiljardbelopp kommande år. För att skydda de stora kommersiella värden som ligger i en innovation finns patentsystemet. Mycket tyder dock på att patentsystemet i många fall inte fyller sitt syfte:

- ? Det är dyrt att få patent. Om man vill ha patent i flera EU-länder krävs en översättning av patentskriften (ofta cirka 25 sidor) till respektive lands språk. En ansökan om patent i sju EU-länder kostar omkring 400 000 kronor om man räknar in t.ex. kostnader för översättningar, ombudsarvoden och patentmyndighetens hantering (även om man vänder sig till EPO, den europeiska patentmyndigheten). Vill man ha patentet i fler länder stiger kostnaden. En amerikansk uppfinnare som vill ha patent i USA:s alla 50 delstater behöver bara göra en ansökan.
- ? Patentintrång är mycket vanligt förekommande. På uppdrag av EU granskades år 2000 omkring 600 europeiska patent. Samtliga patent med något kommersiellt värde hade kränkts i USA. Striden i amerikanska domstolar om Håkan Lans färggrafikpatent är välbekant. Också andra svenska innovatörer har utsatts för patentintrång. Mycket tyder på att stora företag i många fall inte drar sig för att kränka patent, som tillhör mindre företag eller enskilda innovatörer. De förlitar sig på att mindre företag inte vågar ta den ekonomiska risk det innebär att inleda en rättslig patenttvist.
- ? Det är dyrt att driva patenttvister. Om något mindre företag ändå skulle väcka talan, förlitar de stora företagen sig på att kunna fördröja processen tills det mindre företags pengar tar slut.

Detta är ett allvarligt problem. Om svenska innovatörer inte kan skydda sina patent och få betalt för sina investeringar, riskerar det att minska benägenheten att satsa på sådan verksamhet. Dessutom kan det leda till att Sverige inte får full utväxling i form av jobb och tillväxt på de statliga forskningssatsningarna.

För att göra det lättare och mindre kostsamt för svenska innovatörer att er hålla och försvara patent krävs åtgärder av flera slag.

EU-patent

Det är mycket angeläget att de utdragna förhandlingarna om ett EU-patent slutförs, så att det räcker med en ansökan till EU:s patentmyndighet och översättning av patentet till ett eller möjligen ett par EU-språk för att ett patent ska gälla i samliga 27 medlemsländer. Under det svenska ordförandeskapet kom ett genombrott i förhandlingarna, men fortfarande finns motsättningar gällande hur många och vilka språk patentansökan ska översättas till.

Rådgivning

Forskare och uppfinnare måste få bättre rådgivning i patentfrågor så att de blir medvetna om vilka risker som finns och vilka åtgärder man kan vidta för att förebygga riskerna. Detta bör vara ett prioriterat inslag inom ramen för den rådgivning om företagande som bekostas med offentliga medel.

Ekonomiska förutsättningar

De ekonomiska förutsättningarna att försvara patent vid konflikter med stora företag måste förbättras. En översyn bör göras av vilka medel som är lämpliga och förenliga med EU:s statsstödsregler. Kanske krävs rentav initiativ på europeisk nivå som omfattar alla europeiska patenthavare. I en annan riksdagsmotion tar vi upp möjligheten att inrätta en patentförsvarsförsäkring, eventuellt med statliga garantier i botten.

Begränsa parternas kostnader

Möjligheterna att begränsa parternas kostnader i patentmål bör ses över. Höga kostnader för t.ex. ombud är inget unikt för just patentmål, utan är ett allmänt problem när det gäller processer utanför det straffrättsliga området. Man bör se över vilka möjligheter domstolarna ska ha att t.ex. avvisa bevisning vars kostnader inte står i rimlig proportion till den påstådda relevansen, stävja försök att fördröja processen och att inte acceptera orimligt höga ombudsarvodet – allt inom ramen för ett värnande av rättssäkerheten och parternas möjligheter att föra sin talan på ett adekvat sätt.

Straffrättsliga åtgärder

En annan möjlighet att hjälpa svenska patenthavare att värna sina patent är att staten blir mer aktiv när det gäller att beivra brottet patentintrång.

Patentlagen 57 § lyder på följande sätt: ”Gör någon intrång i den ensamrätt som patent medför (patentintrång) och sker det uppsåtligen eller av grov oaktsamhet, skall han eller hon dömas till böter eller fängelse i högst två år. Den som har överträtt ett vitesförbud enligt 57 b § får inte dömas till ansvar för intrång som omfattas av förbudet.

För försök eller förberedelse till brott enligt första stycket döms till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

Åklagaren får väcka åtal för brott som avses i första eller andra stycket endast om målsäganden anger brottet till åtal och åtal av särskilda skäl är påkallat från allmän synpunkt.”

Patentintrång är således ett brott, men sedan början av 1970-talet har såvitt känt endast ett åtal väckts. Det innebär man i praktiken har upphört att tillämpa straffbestämmelsen. Det är beklagligt och bör förändras. Patentintrång kan vara ett mycket lönsamt brott och risken att bli dömd är obefintlig. Incitamenten att våga sig på ett intrång är därför mycket starka.

Fel! Okänt namn på

För att markera att patentintrång är brott som polis och åklagare bör ta sig an i större omfattning, bör kravet att åtal endast får väckas av allmän åklagare om det av särskilda skäl är påkallat från allmän synpunkt tas bort. Däremot bör det fortfarande krävas att patentinnehavaren anger brottet till åtal för att åtal ska få väckas. Om patentinnehavaren vill bör det vara möjligt att göra upp i godo med intrångsgöraren utan inblandning av polis och åklagare.

År 2008 tillsattes i Stockholm två särskilda immaterialrättsåklagare, som har till uppgift att utreda brott mot den immaterialrättsliga lagstiftningen. Bakgrunden var den debatt som varit om upphovsrättsbrott på Internet i form av bl.a. olovlig nedladdning av filmer och musik. Immaterialrättsåklagarna har formellt rätt att utreda även patentintrång, men de begränsas påtagligt av den ovan beskrivna lagstiftningen. Upphovsrättsbrotten har varit i fokus de senaste åren, men patentintrången rör sammantaget mycket större värden och har större betydelse för Sveriges välbefinnande och utveckling. Därför är det väl så angeläget att använda polisens och åklagarnas resurser till att utreda patentintrång som till att utreda upphovsrättsbrott. Om piratkopiering på Internet utreds och beivras men inte stora företags uppsåtliga patentintrång riktade mot små patentinnehavare är det uppenbart att det kan uppfattas som stötande. Därför bör polis och åklagare avsätta särskilda resurser för att utreda just patentintrång. Ett ytterligare skäl för det är att patentintrångsärenden kräver särskilda kunskaper som det inte är rimligt att varje polismyndighet och åklagarkammare besitter.

Innovationer är viktiga för Sveriges framtid. Stöld av patent är moraliskt stötande och till skada för det svenska samhället. Staten bör därför hjälpa svenska patenthavare att värna sina rättigheter.

Stockholm den 21 oktober 2010

Andreas Norlén (M)

Annicka Engblom (M)

Margareta Cederfelt (M)

Staffan Anger (M)